

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vitæ Pontificum Romanorum

Ex Antiquis Monumentis Collectæ

Sandini, Antonio

Bambergæ, 1753

CXIII. Formosus. Anno Christi 891. Vidonis I. Leonis Sapientis 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65464](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65464)

pta, nec alia, cui hoc decretum insertum. Uo
proinde & hoc Decretum admodum sus-
pecta fidei habeatur, praesertim quòd, si
hujusmodi Responsum Pontificis eo tem-
pore emanasset, illud vulgaribus hisce
purgationibus, quae eo tempore maximè
frequentabantur, indubiè oppositum fuis-
set, quod tamen non legitur.

Ille autem purgabat se de crimine, in
ejus venerat suspicionem, qui illæsus fer-
rum candens manu contrectaret, vel ma-
num in aquam ferventem immitteret sine
detrimento.

(6) Sigonius De Regno Italiae lib. 6. ad
an. 891. pag. 227.

Ita antiquum Italiae Imperium post mul-
tas ac diras impressiones gentium externa-
rum Itali receperunt. Vide Pagium ad an.
892. §. 2.

CXIII.

FORMOSUS.

ANNO CHRISTI 891.

VIDONIS I. LEONIS

SAPIENTIS 6.

FORMOSUS Leonis filius, verà
religione, divinarumque Scriptura-
rum & doctrinarum scientià illustris,

(1) à Portuensi Episcopatu ad Ro-
manum anno 891. translatus est, Bar. an. 891. §. 3.

(2) primusque ex Episcopo Pontifex 5. 7.
sum-

summus (3) exacto admodum mense Septembri coronatus. (4) Hic accepit epistolam Styliani, & aliorum Episcoporum Orientis, datam ad decessorem suum Stephanum V. in qua primùm afferebant causam, cur ab ipsis dissentiens scripserit Imperator, Photium non coactum, sed voluntate suâ reliquisse munus Episcopale: (5) deinde iterum rogabant, ut sacris Ordinibus initiatus ab eodem Photio reciperet in Ecclesiæ communionem. Re deliberatâ, respondit annuens conditione eâ, ut *oblatis libellis se deliquisse fateantur, & veniam deprecarentur penitentia*, misitque in id Legatos Constantinopolim. (6) Turbatis, Vidone Imperatore mortuo, rebus Italiæ, Arnulphum Regem ex Germania Romam occultis nuntiis evocavit, ad infensam sibi factionem Lamberti filii Vidonis compescendam. Veniens cum exercitu Arnulphus, captâ Formosi consensu Urbe hostes expulit, seque ab eo Imperatorem & Augustum iungi impetravit. (7) Eodem anno, quo hæc contigerunt, Formosus extinguitur.

guitur pridie Nonas April. cùm annos quatuor, & menses sex tenuisset Romanam Sedem. (8)

ANNOTATIONES.

(1) Luitprandus Ticinensis Rerum ab Europæ Imperatoribus & Regibus ipsius præsertim tempore gestarum lib. 1. cap. 8. apud Duchesnium tom. 3. pag. 570.

(2) Baronius ad an. 891. §. 3. *Tumultuariam ejus fuisse electionem, elevante se contra eum Sergio Diacono, ex Luitprando possumus intelligere.* Sed fallitur Luitprandus. Sergium enim Diaconum legerunt aliqui, non quo tempore Formosus, sed quo Joannes IX. electus est, post mortem Theodori II: Id satis constat ex epitaphio ejusdem Sergii, qui postea verus fuit Pontifex tertius hoc nomine:

*Culmen Apostolicæ Sedis jure paterno
Electus tenuit, ut Theodorus obit.
Pellicur Urbe pater, pervadit sacra Jo-
annes,
Romuleosque greges dissipat ipse lu-
pus.*

Eodem modo Flodoardus de Romanis Pontificibus, narratâ morte Theodori II. subjicit hæc, tom. 3. Scriptor. Rer. Italic. part. 2. pag. 320.

Jo-

*Joannes subit hinc, qui fultit in ordinem
Nomus.*

*Pellitur electus patriâ quo Sergius Ur-
be,*

*Romulidumque gregum quidam tra-
duntur abacti.*

(3) Panvinius annotat. ad Platinam: *Formosus Papa, ut ego observavi, omnium Romanorum Pontificum ex aliena Diœceseos Episcopo Romanus Pontifex est factus, cum ante ipsum non nisi ex Presbytero vel Diacono Cardinalibus factus fuisset Rome Papa. Idem refert vetustissimus & sine auctoris nomine scriptus liber Bibliothecæ Vaticanæ. Vide annotat. 2. ad Marinum I.*

(4) Non consecratus. Nam, ut scribit Jacobus Cajetanus Cardinalis in Ordine Romano XIV. apud Mabillonium tom. 2. Musei Italici pag. 254. *Episcopus, qui in Papam electus est, non consecratur denuo, sed benedicitur aliquo Die Dominico, quo & coronatur. Ea benedictio, quod fieret loco consecrationis, à veteribus consecratio aliquando appellatur.*

(5) *Continebat veneranda Pontificatus tui majestas litteris suis, Serenissimorum Imperatorum nostrorum litteris cum nostris non consensisse. Hujus rei causa hæc est. Qui Photium sponte renuntiâsse dignitatem scripserunt, illi ipsi*

Photium ut Sacerdotem receperunt. Nos autem nullum in Photio agnoscentes vestigium Sacerdotii - - - quomodo potuimus spontè abdicatum scribere? Ita Stylianus, & alii Orientis Episcopi. Exit. epistola apud Labbeum tom. 8. Conc. pag. 1410.

(6) Formosus epist. 1. apud Labbeum tom. 9. Conc. pag. 429.

(7) Franciscus Pagius in vita Formosi §. 12. Arnulphum Romam expugnâsse, non solum hortatu, ut scribit Luitprandus, vel consensu, ut habet Regino, verum etiam mandato Formosi Papæ, nos docet Hermannus Contractus - - - Qua certè evincunt, Arnulphum à Formoso Papa per surreptionem non fuisse coronatum Imperatorem. Quod spectat ad Concilium à Joanne IX. celebratum, ex quo anno 896. num. 1. & anno 904. num. 9. intendit probare, coronationem istam fuisse surreptitiam, illud Concilium non loquitur de unctione Imperiali Arnulphi, sed de unctione Berengarii, ut videre est apud ipsummet Baronium, & in Actis Conciliorum pag. 504. ubi refertur Canon 6. ejusdem Concilii.

(8) Mabillonius Veterum Analectorum tom. 4. pag. 624. Celebris fuit quondam controversia de causa Formosi Papæ, qua Sandini. Vitz Pontif. li duo-

duobus maximè capitibus constabat. Primum est, an canonica esset ejus promotio in Sedem Romanam: alterum, an Ordinationes ab eo tum facta valida essent habenda. Consequens pendebat ex priori, cujus dubitatio ex triplici ratione petebatur, nempe quod Formosus, antea Portuensis Episcopus, ab Joanne Papa VIII. exauctoratus, & ad laicam communionem redactus fuisset: deinde quod profugus jurasset, nunquam se Romam redituro: tertio quod à Sede Portuensi in Romanam esset translatus, qua translatio Ecclesiasticis regulis, Romanique moribus contraria erat.

Non defuere tamen, qui Formosi patrocinium tunc susceperunt, quos inter Auxilius quidam Francus (fictum, ut verum nomen) sed in Italia degens, & à Formoso ordinatus, duos in ejus defensionem libros scripsit. Prior capita quadraginta, posterior triginta duo completitur, cum epistola pravia ad Leonem Nolanum Episcopum, cujus rogatu istud opus susceperat. Hanc epistolam cum indice triginta Capitulorum prioris libri Illustrissimus Cardinalis Baronius in Appendice tomii XII. inseruit: utrumque librum integrum edidit Joannes Morinus in parte 2. de sacris Ordinationibus à pag. 348.

Ano

*Auxilio in laudes Formosi Papæ con-
sentit Flodoardus cum in historia, tum
in libro metrico de Romanis Pontificibus,
cujus libri magna pars typis vulgata est
in parte 2. Sæculi tertii Benedictini,
ubi de Formoso hæc inter alia leguntur.*

Præsul hic egregius Formosus laudibus altis
Evehitur: castus, parcus sibi, largus ege-
nis:

Bulgaricæ genti fidei qui sēmina sparsit.
Delubra destruxit, populum cœlestibus
armis

Instruxit tolerans discrimina plurima:
promptus

Exemplum tribuens, ut sint adversa ferenda,
Et beneviventi metuenda incommoda nulla.

*At Formosum non ita culpæ expertem
fuisse contendit Morinus, quin Stephanus
Pl. probabilem in eum mortuum saviendi
causam habuerit. De hoc alii judicent.
Vide Natalem Alexandrum in Hist. Eccl.
Sæc. IX. & X. cap. 1. art. 14.*

CXIV.

BONIFACIUS VI.

ANNO CHRISTI 896.

LAMBERTI 3. LEONIS
SAPIENTIS 11.

BONIFACIUM VI. Hadriani
filium, Romanum, primùm de
li 2 Sub-